

**čp.
108**

Rodný dům Antonína Hromady T. G. Masaryka, Kladno

Původní domek postaven na relativně malém půdorysu již kolem roku 1810, stál na pozemku patřícím ke gruntu čp. 6.

Situace domu je zřetelná na mapě stabilního katastru z roku 1840.

V roce 1817 jsou coby majitelé domu uváděni manželé Josef a Dorota Zelenkovi. Po smrti manžela Josefa se ovdovělá Dorota Zelenková znovu provdala v lednu 1841 si vzala Josefa Hromadu, který pocházel z Dubí. V prosinci téhož roku se jim narodil syn Antonín, ten se později stal vynikajícím operním pěvcem. Již ve věku 24 let se stal členem dvorní opery v německém Stuttgartu. Později zde působil na konzervatoři jako profesor zpěvu. V roce 1901 ve Stuttgartu také ve věku 59 let zemřel, rodnou obcí byl však celoživotně ve stálém kontaktu. Kladno několikrát navštívil a s kladenskými přáteli udržoval písemnou komunikaci až do smrti.

Josef Hromada nechal roku 1856 dům zásadně přebudovat - k původní stavbě bylo přistavěno také první patro, dům měl nyní 6 místností.

V roce 1866 přešlo vlastnické právo na Kateřinu Švejcarovou, rozenou Hromadovou. Ta byla provdána za policejního dozorce Antonína Švejcara.

Roku 1885 dům zakoupila Anna Janišová, která ho ještě téhož roku nechala znovu přestavět. Po tomto zásahu měl dům 8 místností.

V roce 1895 přešel dům na Marii Říhovou, která na krám nechala přestavět průjezd do dvora a následujícího roku provedla v domě další přestavbu, která nyní zahrnovala také zřízení nových výloh.

GPS SOUŘADNICE:

50.1463458N

14.1022328E

TEXT:

Zdeněk Pospíšil

FOTO:

Karel Pazderka

↖ Pohlednice z roku 1902.

↑ Pohlednice z roku 1909.

↑ Reklama z roku 1902.

Roku 1900 se zrealizovala přestavba patra a dům tak získal dnešní tvář. Po roce 1989 proběhla poslední stavební úprava, tehdy šlo o vybudování tří obloukových vikýřů, zřízení malého balkónku v prvním patře ve druhé okenní ose zprava a také o celkovou rekonstrukci interiéru.

První známou živností v domě bylo hokynářství Doroty Hromadové, to je doložitelné v letech 1865- 1881. V letech 1865-1887 zde souběžně fungovalo také kramářství Antonína Švejcara. Na tuto živnost navázal v letech 1886-1893 kupecký krám Edmunda Janiše.

Od roku 1875 zde fungoval výčep lihovin, který provozoval Mojžíš Ball. Ten však roku 1887 požádal o převedení živnosti do domu čp. 60b.

Po mnoho let v domě fungovalo obuvnictví a prodej obuvi. Od roku 1880 zde jako obuvník působil Petr Říha, který svou živnost vedl prakticky až do smrti v roce 1920. Souběžně fungoval i prodej obuvi Marie Říhové, ve kterém následně pokračovala jejich dcera Emilie, a to až do začátku 50. let 20. století.

Déle trvající zde byl také řeznický a uzenářský provoz. V roce 1898 tu Petr Říha zřídil coby rozšíření nabízeného sortimentu prodej uzenářského zboží, vepřového masa a sádla. Tento provoz převzal roku 1900 Antonín Kracík, který byl v průběhu roku 1903 následován Hynkem Kracíkem. Ten sem přesunul své řeznictví a uzenářství, které provozoval od roku 1893 v domě čp. 60.

Pravděpodobně od 30. let v této živnosti pokračoval Josef Kuthan, řezník a uzenář z Kročehlav, který v domě č. 108 zřídil filiální prodejnu. V roce 1938 byla firma převzata Vojtěchem Veselým. Ten ji stále vedl pod názvem Josef Kuthan. Živnosti se vzdal až v roce 1941, tehdy ji převzala veřejná obchodní společnost F. Junga a spol., která sídlila v domě čp. 8 v Kročehlavech. Společníky byli František Junga, Marie Jungrová a Vojtěch Veselý.

Na tuto firmu byla již 28. února 1948 uvalena národní správa. V prosinci 1948 byla společnost znárodněna a začleněna do národního podniku Masna.

Ještě v roce 1950 je však na razítku prodejny uvedeno Masna, národní podnik – závod Junga – prodejna Kladno, Masarykova 108.

Prodejna masa a uzenin byla v domě definitivně zrušena ve druhé polovině 50. let 20. století. Prostory zrušené masny později posloužily pro zřízení mlékárny. Ta zde fungovala až do konce 80. let 20. století.

Navzdory výše uvedenému byl dům v obecném povědomí znám spíše jako *Zdrůbkovo zlatnictví* v Sokolské ulici začal v domě čp. 447 od roku 1885 svou živnost provozovat zlatník Josef Zdrůbek. Tehdejší Sokolská ulice se nacházela v místech dnešního veřejného parkoviště, které leží proti náměstí Svobody.

Ve druhé polovině 90. let 19. století Zdrůbek živnost přestěhoval do čp. 108. Zde provozoval zlatnictví až do roku 1920. Tehdy živnost předal svému synu Zdeňkovi, který ji rozšířil na zlatnictví, stříbrnictví, pasířství a výrobu bronzových předmětů. V roce 1930 dále Zdeňk Zdrůbek přidal i prodej hodinářského zboží a od roku 1933 také prodej optických potřeb.

Po Zdrůbkově úmrtí převzala roku 1940 živnost ovdovělá Marie Zdrůbková. Ta živnost provozovala do roku 1950. Firmu následně převzal národní podnik Chronor, později

Do Kladna a okolí!

Nabízím P. T. ct. obecnstvu velmi moderně provedené a laciné **věnce, kytice, veškeré dekorální květiny**, jakož i specialitu **konzervovaných palmů vlastní výroby**. — Velké zásoby **věncových stuh** chovám vždy na skladě, nápisy na tyto obstarám levně. **Věnce palmové** z přírodních květin v každé době k dostání velmi vkusně provedené a moderní, jakož i veškeré kytice, květiny, růže přírodní vždy na skladě.

Frant. Klika,
umělý vazač květin v Královské tř.
na Kladně.

↑ Reklama na květinářství Františka Kliky (1902).

↖ Stav z roku 1977.

byla prodejna provozována firmou Klenoty Středočeský kraj. V této podobě provoz běžel až do začátku devadesátých let.

V prostorách domu čp. 108 fungovaly také další živnosti, alespoň některé z nich si připomeňme stručným výčtem: počátkem 20. století tu probíhal prodej železného, plechového a smaltovaného nádobí Aloise Klabíka. Tou dobu zde sídlila také výroba prádla s prodejem střížního zboží Marie Steinerové, kterou vystřídal šití dělnického prádla Anny Herzogové. Na tu zase následně navázala výroba prádla a obchod střížním zbožím Františky Řehořové.

Rovněž se zde nacházel prodej střížního zboží Josefa Machytky a vázání květin a věnců Františka Kliky. V letech 1900 až 1902 zde fungovalo knihkupectví Eduarda Kmínka.

Od roku 1910 v domě také hodinářství provozoval Augustin Engst. Na něj mezi lety 1929-1950 navázal Václav Iglauer.

Asi nejdéle v domě působil stavitel ing. František Říha, syn Petra Říhy a bratr Emilie Říhové. Se stavitelskou živností začal v roce 1910, kdy mu bylo 30 let. Živnosti se vzdal k 31. prosinci 1953, po 43 letech činnosti, ve věku 74 let.

V 60. až 80. letech 20. století byla v domě prodejna POFIS, tedy Poštovní filatelistické služby, kde mohli filatelisté nakupovat domácí i cizozemské známky.

Symbolickým znakem doby je poznámka Emilie Říhové, kterou vepsala do dotazníku MNV v Kladně, který byl rozeslán roku 1951 všem majitelům domů. Cílem dotazníku bylo zjištění bytových poměrů a hlavně obsazení nebytových prostor. Do tohoto dotazníku dne 24. 4. 1951 majitelka domu čp. 108 Emilie Říhová napsala:

↑ Reklama na Zdrůbkovo zlatnictví z roku 1911.

Páni hostinští!

Dříve, než koupíte půllitr. sklenice,
:: :: přesvědčte se u firmy ::

Alois Klabík

na Kladně, Královská třída,
která má stále na skladě několik tisíc půllitr. sklenic již od **28 hal.**
Pěkné bílé, čisté sklo. :: Těž celá - zařízení pro restaurace. --

Koupací vany. Železné postele.

↑ Reklama na obchod s nádobím Aloise Klabíka z roku 1911.

Jovární sklad suken
na Kladně,
Král. tř. 108, v domě p. Říhy.
Nabízí
čerstvé a moderní
látky za báječně
levné a pevné ceny.
V dokonalé úctě
J. Machytka.

↑ Reklama na obchod se střížním zbožím Josefa Machytky.

MNV v Kladně výměrem č.j. 18840/3176/VI-50 ze dne 30. listopadu 1950 zabral ing. Františku Říhovi, samostatnému staviteli v Kladně, kancelář o 1 místnosti a přidělil ji na zvětšení bytu panu Františku Váňovi, vedoucímu prodejny TEP, národní podnik. Ing. František Říha, stavitel, má nyní kancelář ve své stísněné ložnici bytu i jako vědeckou pracovnu.

Po roce 1989 se v domě vystřídalo na 50 podnikatelů, v současnosti jich zde působí 13. Nejznámějším subjektem v domě byla notářská kancelář JUDr. Bohumily Račkové. Ta na adrese působila třicet let, činnost ukončila ke dni 31. 12. 2022.

Detail obsazení domu v roce 1951:

Chronor, n.p. - obchodní místnosti s kanceláří a hodinářskou opravnou – 5 místností – 103 m²

Masna, n.p. - prodejní, obchodní a přípravné místnosti a chladárna – 5 místností – 89 m²

Emilie Říhová, obchod s obuví v malém – 1 místnost – 19 m²

V domě byly dále 2 byty:

Říhová Emilie – byt 2+1 – obývají 2 osoby

Váňa František – byt 2+1 – obývají 3 osoby

POUŽITÉ PRAMENY:

- Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kladno
- Obrazová příloha z osobního archivu pana Z. Pospíšila.

